

פרק י⁽²⁾: מעשים סמליים ורישומים ממשנייםChapter 10⁽²⁾: The Indelible Impact of Symbolic Acts

A: Exemplificatory Acts

B: Motivational Acts

C: Theurgic Acts

(1) יהושע י:ז-כז

וַיֵּגֶד לַיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר נִמְצְאוּ חֲמִשָּׁת הַמְּלָכִים נִחְבְּאִים בַּמְּעָרָה בְּמִקְדָּה: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ גְּלוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֶל-פִּי הַמְּעָרָה וְהַפְקִידוּ עֲלֶיהָ אַנְשִׁים לְשֹׁמְרָם: וְאַתֶּם אֲל-תַעֲמְדוּ רֹדְפוֹ אַחֲרֵי אֵיבֵיכֶם וּנְגַבְתֶּם אוֹתָם אֶל-תַּתְּנוֹם לְבֹא אֶל-עֲרֵיהֶם כִּי נִתְּנָם ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּיָדְכֶם: וַיְהִי כִכְלֹת יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכּוֹתָם מִכָּה גְדוֹלָה מְאֹד עַד-תָּמָם וְהַשְׂרִידִים שָׂרְדוּ מֵהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל-עֲרֵי הַמִּבְצָר: וַיִּשְׁבּוּ כָל-הָעָם אֶל-הַמַּחֲנֶה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ מִקְדָּה בְּשָׁלוֹם לֹא-חֶרֶץ לִבָּנִי יִשְׂרָאֵל לְאִישׁ אֶת-לִשְׁנוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ פָּתְחוּ אֶת-פִּי הַמְּעָרָה וְהוֹצִיאוּ אֵלַי אֶת-חֲמִשָּׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִן-הַמְּעָרָה: וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיֹּצִיאוּ אֵלָיו אֶת-חֲמִשָּׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִן-הַמְּעָרָה אֹתוֹ מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶת-מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶת-מֶלֶךְ יִרְמֹת אֶת-מֶלֶךְ לָכִישׁ אֶת-מֶלֶךְ עִגְלוֹן: וַיְהִי כְהוֹצִיָּאם אֶת-הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֶל-קִצְיָנִי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַהִלְכוּ אֹתוֹ קָרְבוּ שִׁימוּ אֶת-דְּגְלֵיכֶם עַל-צֹאֲרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׁימוּ אֶת-דְּגְלֵיהֶם עַל-צֹאֲרֵיהֶם: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הִתִּירְאוּ וְאֶל-תַּחַתּוּ חֹזֶקוּ וְאַמְצוּ כִּי כָכָה יַעֲשֶׂה ה' לְכָל-אֵיבֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם נֹלְחָמִים אוֹתָם: וַיִּכֶם יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרֵיכֶן וַיִּמִּיתֶם וַיִּתְּלֶם עַל חֲמִשָּׁה עֲצִים וַיְהִי תְלוּיִם עַל-הָעֵצִים עַד-הָעֶרֶב: וַיְהִי לַעֲתוֹ בּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צוּה יְהוֹשֻׁעַ וַיִּרְדּוּ מֵעַל הָעֵצִים וַיִּשְׁלַכְם אֶל-הַמְּעָרָה אֲשֶׁר נִחְבְּאוּ שֵׁם וַיִּשְׁמוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת עַל-פִּי הַמְּעָרָה עַד-עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה:

(2) ספרי דברים פרשת וזאת הברכה פסקא שנו

ואתה על במותימו תדרוך כענין שנאמר ויקרא יהושע אל כל איש ישראל ויאמר אל קציני אנשי המלחמה ההלכו אתו קרבו שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה.

(3) דברים כא, כב-כג

וְכִי-יְהִיָּה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפָּט־מוֹת וְהוֹמַת וְתִלִּית אֹתוֹ עַל-עֵץ: לֹא-תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל-הָעֵץ כִּי-קְבוּר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי-קָלַלְתָּ אֱלֹהִים תְּלוּי וְלֹא תִטְמֵא אֶת-אֲדָמְתְּךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה:

(4) ספרי דברים כ"א:כ"ג

כי קללת אלהים תלוי - כלומר מפני מה זה תלוי מפני שקלל את השם ונמצא שם שמים מתחלל.

(5) מלכים ב יג, יד-כה

וְאֵלִישָׁע חָלָה אֶת־חַלּוֹי אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו יוֹאֵשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶךְ עַל־פָּנָיו וַיֹּאמֶר אָבִיו אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו: וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִישָׁע קַח קֶשֶׁת וַחֲצִים וַיִּקַּח אֵלָיו קֶשֶׁת וַחֲצִים: וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הֲרֶכֶב יֵדָךְ עַל־הַקֶּשֶׁת וַיֶּרֶכֶב יָדוֹ וַיִּשֶׂם אֵלִישָׁע יָדָיו עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר פָּתַח הַחֲלוֹן קִדְמָה וּפָתַח וַיֹּאמֶר אֵלִישָׁע יְרֵה וַיֹּרֶד וַיֹּאמֶר חֵץ־תְּשׁוּעָה לָהּ וַחֵץ תְּשׁוּעָה בְּאֵרֶם וְהִכִּיתָ אֶת־אָרֶם בְּאַפֶּק עַד־כְּלָהּ: וַיֹּאמֶר קַח הַחֲצִים וַיִּקַּח וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הֲךָ־אֶרֶץ וַיֵּךְ שְׁלֹשׁ־פַּעַמִּים וַיַּעֲמֹד: וַיִּקְצֹף עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר **לְהָפוֹת חֲמֵשׁ אֶשׁ־שֵׁשׁ פַּעַמִּים אִזּוֹ הִכִּיתָ אֶת־אָרֶם עַד־כְּלָהּ וְעַתָּה שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים תִּכֶּה אֶת־אָרֶם...**

...וַיַּחֲזִאל מֶלֶךְ אָרֶם לַחֵץ אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל יָמָיו וַהֲוָאֲחֻז: וַיַּחֲזֵן ה' אֶתֶם וַיִּרְחַמֶם וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אֲבִרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתֶם וְלֹא־הִשְׁלִיכֶם מֵעַל־פָּנָיו עַד־עַתָּה: וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אָרֶם וַיִּמְלֹךְ בֶּן־הֶדֶד בְּנוֹ תַחְתָּיו: וַיָּשָׁב יְהוֹאֵשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח אֶת־הָעָרִים מִיַּד בֶּן־הֶדֶד בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז אָבִיו בַּמִּלְחָמָה **שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים הִכָּהוּ יוֹאֵשׁ** וַיָּשָׁב אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל:

(6) רמב"ן בראשית י"ב:ב

ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם - אומר לך כלל, תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול הזכירוהו רבותינו בלשון קצרה, אמרו (תנחומא לך ק' ט'): כל מה שאירע לאבות סימן לבנים. ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעים וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשב בהן כאלו הן דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמוד על העתיד. כי כאשר יבא המקרה לנביא משלשת האבות, יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו. ודע כי כל גזירת עירין, כאשר תצא מכח גזרה אל פועל דמיון, תהיה הגזרה מתקיימת על כל פנים. **ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואות,** כמאמר ירמיהו שצוה לברוך: והיה ככלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל וגו'. וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת: ויאמר אלישע ידה ויור ויאמר חץ תשועה לי"י וחץ תשועה בארם. ונאמר שם: ויקצוף עליו איש האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם. ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו, והבן זה. ואני מתחיל לפרש הענינים בפרט בפסוקיהם בעזרת השם.

(7) בראשית יג, יד-יז

וה' אמר אל־אַבְרָם אַחֲרֵי הַפֶּדֶד־לוֹט מַעֲמֹז שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אַתָּה שָׂם צִפְנָה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וַיִּמָּה: כִּי אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעְךָ עַד־עוֹלָם: וְשִׁמְתִּי אֶת־זֶרְעֶךָ בְּעֶפְרַי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲסִיּוּכָל אִישׁ לְמָנוֹת אֶת־עֶפְרַי הָאָרֶץ גַּם־זֶרְעֶךָ יִמָּנֶה: **קוֹם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאַרְבֶּה וּלְרַחֲבָהּ כִּי לְךָ אֶתְנַנָּה:**

(8) במדבר כה, א-ט

וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁטִים וַיַּחַל הָעָם לַזָּנוּת אֶל-בָּנוֹת מִזְרָאֵם: וַתִּקְרָאנָה לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכְלֵם הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן: וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעֹז וַיַּחַר-אַף ה' בְּיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה קַח אֶת-כָּל-דְּאִשֵּׁי הָעָם וְהִזְקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ וַיֵּשֶׁב חֲרוֹן אַף-ה' מִיִּשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-שַׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֹגוּ אִישׁ אֶנְשֵׁי הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעֹז: וְהָיָה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל-אָחִיו אֶת-הַמְדִּינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה בָכִים פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקֶּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמֶח בְּיָדוֹ: וַיָּבֹא אַחֵר אִישׁ-יִשְׂרָאֵל אֶל-הַקֶּבֶה וַיִּדְקֹר אֶת-שִׁנֵּיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת-הָאִשָּׁה אֶל-קִבְתָּהּ וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלָף:

(9) ספורנו במדבר כ"ה:ד

נגד השמש: שִׁירָאוּ הָעָם אֶת הַרִיגָת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְלֹא יִמְחוּ, וּבָזָה יִכְפֹּר לָהֶם עַל שֶׁלֹּא מִיחוּ בַפְּשָׁעִים.

(10) ר' בחיי במדבר כ"ה:ד

נגד השמש – שיתקדש השם בפרהסיא, כמו שחללוהו בפרהסיא.

(11) משנה סוטה א:ו

הֵיטָהּ מִתְכַּסֶּה בַּלְבָּנִים, מְכַסֶּה בְּשָׁחוּרִים. הָיוּ עָלֶיהָ כָּלִי זָהָב וְקִטְלִיאוֹת, נְזָמִים וְטַבְּעוֹת, מַעֲבִירִים מִמֶּנָּה כְּדִי לְנוֹלָה. וְאַחֵר כֶּךָּ מֵבִיא חֶבֶל מִצְרִי וְקוֹשְׁרוֹ לְמַעַלָּה מִדִּדְיָה. וְכָל הַרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּא לִרְאוֹת, חוּץ מִעֲבָדֶיהָ וְשִׁפְחוֹתֶיהָ, מִפְּנֵי שְׁלֵבָה גַּם בָּהֶן. וְכָל הַנָּשִׁים מִתְּרוֹת לִרְאוֹתָהּ, שְׁנֹא־מֵר: וְנוֹסְרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשִׂינָה כְּזִמְתִּכְנָה

(12) סוטה ח"ב

אמר רבא: כָּל הַרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּהּ רוֹאֶה – לֹא שְׁנָא גְבִירִי וְלֹא שְׁנָא נָשִׁי, וְנָשִׁים חַיִּיבוֹת לִרְאוֹתָהּ, שְׁנֹא־מֵר: וְנוֹסְרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשִׂינָה כְּזִמְתִּכְנָה